

Tomelilla kommun

Allmän beskrivning

Tomelilla kommun ligger i sydöstra Skåne. Landskapet i den södra delen av Tomelilla kommun är en öppen och mjukt kuperad odlingsbygd inom det sydöstkånska slättlandskapet. Slätten består av kalkrika moräner, som vilar på kambrosilurisk berggrund. På gränsen till Ystads kommun i sydväst ligger Fyledalen med sin markanta dalgång. I norr berörs kommunen av Linderödsåsens skogsdominerade sluttning och det östkånska backlandskapet med dess näringsfattigare urbergsmorän. Här finns också betydande förekomster av grus- och sandsediment. Vattendragen på slätten är få och kraftigt påverkade av dikning, reglering och föroreningar. Till dessa vattendrag kan bl.a. Nybroån och dess biflöden Trydeån och Örupså samt Tommarpsåns övre del räknas. Flera restaureringsåtgärder har genomförts och genomförs för att komma till rätta med problemen. I backlandskapet finns desto fler vattendrag och de är relativt opåverkade och har god vattenkvalitet som till exempel Djurrödsbäcken, Julebodaån och Verkeån. Tunbyholmssjön och Verkasjön är de enda sjöarna i kommunen. Tidigare fanns flera större våtmarker som har dikats ut, odlats upp eller planterats med skog. I backlandskapet i norr finns omväxlande småskaliga odlingsmarker och omfattande bokskogar med inslag av granplanteringar. Längst i nordöst ligger Brösarps backar, ett ålderdomligt odlingslandskap som ännu betas. I slättens fullåkersbygd återstår ett antal naturområden, som inte har odlats upp, bland annat Örupskärret, Ullstorpsdalens sluttningar, Tosterupsskogen och Fyledalens sluttningar. En för kommunen speciell naturtyp är de värdefulla kalkrikkärren. Fornlämningar förekommer över hela kommunen, inte minst vid Brösarp. En långt gången uppodling har suddat ut många av dessa äldsta spår, men det öppna landskapet är i sig ett bevis för traktens långa kontinuitet. Kyrkor och byar ligger ganska glest, vilket är mest påtagligt i kommunens norra del. Den sydligaste delen domineras helt av gods och storskalig jordbruksdrift.

Biologiskt särskilt värdefulla områden

Klass 1

TOM001 Fyledalen

TOM002 Örup

TOM003 Ullstorpsdalen

TOM004 Djurrödsbäcken

TOM005 Brösarps norra backar

TOM006 Drakamöllan

TOM007 Brösarps södra backar

TOM008 Kristinehov och Verkeån

Klass 2

TOM009 Onslunda sten

TOM010 Kronovall

TOM011 Skåne Tranås fälad

TOM012 Högaborg

TOM013 Ljungavången

TOM014 Tryde

TOM015 Ludaröds fälad

TOM016 Listarumsåsen

TOM017 Hörrödsåsen

TOM018 Eket

TOM019 Listarums grushed

TOM020 Maglehems Ora

TOM021 Kulladal

TOM001 Fyledalen (klass 1)

Foto: Alex Regnér/Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Mycket höga biotop- och artvärden som har motiverat Natura 2000-område och naturreservat. Fyledalen är ett stort sammanhängande område som berör tre kommuner. Området hade klass 1 även i det regionala naturvårdsprogrammet från 1996.

Beskrivning

Fyledalen är en markant dalgång på gränsen mellan Sjöbo, Tomelilla och Ystads kommuner med stora natur- och kulturhistoriska värden. Dalgången har en dramatisk topografi jämfört med den intilliggande jordbrukslätten. Fyledalen karakteriseras av skarpa sluttningszoner och en platt botten, där Fyleån som utgör kommungräns flyter fram. Tillflödet till Fyleån kommer från sidodalar och raviner både som ytvatten och grundvatten. Dalbotten består av kulturbetesmarker och åkrar, medan dalsidan till stor del täcks av lövskog och buskrika betesmarker. Skogen domineras av bok och har ett mycket rikt fåltskikt med bland annat ramslök och vitskråp i ravinerna, där kalkrikt grundvatten bryter fram. De gynnsamma mark- och klimatförhållandena gör Fyledalen till ett av Skånes mest artrika områden vad gäller floran. Dalen är en så kallad flexur (böjning i berggrunden) och en av Sveriges i särklass största. Den geologiska uppbyggnaden visar intressanta spår från såväl kvartärtiden som tidigare geologiska perioder. Här finns erosionsterrasser, tappningsdalar, förkastningar och diabasgångar. Området är påverkat av förkastningar och sprickzoner i ett komplicerat nät. Detta har skapat en mycket varierad geologisk uppbyggnad. Rörelser i jordskorpan har resulterat i att de sedimentära lagren från jordens medeltid rests upp i vertikal ställning. Vid istidens slut formades dalgången genom stora vattenmassor från den s.k. Vombissjön. På ömse sidor om Fyledalen finns mäktiga grusavlagringar. I Fyledalens branta dalsida vid Benestad bryter kalkhaltigt grundvatten fram i små rännilar, som har gett upphov till mycket artrika kalkkärr. Särskilt märkligt är det stora hängkärr som har bildats överst i backen. Det sker kalktuffbildning i kärren, det vill säga kalkutfällning som förorsakas av mikroorganismer och vissa mossor. Stora delar av backarna är uppbyggda av tuff från kvartärtiden. Kalkbrytning har förekommit på flera ställen inom området och många gamla brott finns kvar.

Biotopvärden

Fyledalen har en rad värdefulla biotoper som är prioriterade. Främst är det äldre ädellövskogar med viktig struktur och förekomst av substrat för sällsynta arter som är prioriterade samt de naturbetesmarker som finns i området. Vattendraget är också värdefullt med restaurerade sträckor och relativt god vattenstatus. Här finns kalkrikt grundvatten som tränger fram i sluttningar och dalbotten och skapar rikkärr.

Artvärden

I området inom Tomelilla kommun påträffas en lång rad naturvårdsarter som visar på höga artvärden. Totalt har 115 rödlistade arter påträffats sedan 1990. Av dessa är 28 kärlväxter, två mossor, sex lavar, åtta svampar, 26 insekter, 38 fåglar (varav många tillfälliga besökare), en ödla, två grod- och kräldjur och fyra däggdjur (varav tre fladdermöss). Intressanta kärlväxter är lundäxing (EN), skogskorn (VU), fläcklungört (VU), fåltnocka (EN) och backsilja (VU). På de äldre träden växer bland annat askvårtlav (EN), ädellav (EN) och lundticka (VU). Bland insekterna påträffas joannas dvärgdyvel (VU), gördelrovflugan (VU), mindre parkblomflugan (VU)

och backvisslare (VU). Fågellivet är rikt med bland annat kungsfiskare (VU) och backsvala (VU). I de sandiga branterna finns sandödlor (VU) och i dammar påträffas lökgroda (VU). Uttern (NT) har återkoloniserat ån och barbastell (NT) med flera fladdermusarter har observerats.

Ekologiska samband

Fyledalen utgör ett viktigt ekologiskt stråk i nord-sydlig riktning med ädellövskog på sluttningarna, gräsmarker i dalgången och bäcken som slingrar sig fram i dalgången. Området har en rik fladdermusfauna som visar på god insektsproduktion. Området ingår i värdetrakt för ädellövskog i GI:s planeringsunderlag. Fyleån utgör limnisk värdetrakt och spridningslänk.

Förutsättningar för bevarande

Goda genom bildandet av naturreservatet. Fortsatt beteshävd utan gödsling samt beträdnadsförbud under perioder i delar av området för att minska störningen på rovfåglar.

Status

- Området ingår i Natura 2000-område Fyledalen SE0420250 (2004).
- Stora delar ingår i naturreservatet Fyledalen (2015).
- I söder ingår naturreservatet Benestad backar (1961).
- Stora delar i söder är vattenskyddsområde, Stenby 30:1 (1990).
- Hela området är av riksintresse för naturvården, Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden (2000).
- Hela området är av riksintresse för friluftslivet, Fyledalen (2017).
- I söder ingår Stenby djurskyddsområde (2012) med beträdnadsförbud under perioder.
- Området är landskapsbildsskyddsområde Fyledalen (1972).
- I Benestads backar finns ett rikkärr som ingår i myrskyddsplanen (1994).
- Strandskydd längs ån (upp till 100 meter).

Referenser

- Ahlén, I. 2012. Fyledalens fladdermusfauna. YstadNatur 49:6–10.
- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Bager, H & Persson, A. 2009. Skånes rikkärr. Rapport 2009:41, Länsstyrelsen Skåne.
- Eklövs Fiske och Fiskevård. 2016. Fiskeundersökning i Fyleån. På uppdrag av Högestad & Christinehof Förvaltnings AB.
- Jarlman, A & Eriksson, M. 2015. Kiselalgsundersökning i Trydeån, Fyleån och Klingavälsån 2015. Delrapport: UC4LIFE - ”E2. Monitoring” och regional miljöövervakning - kiselalger 2015. Rapport 2016:20, Länsstyrelsen Skåne.
- Lundberg, S. & Österling, M. (red.) 2016. Målarmusslans återkomst – till nytta för människa, djur och natur. Handbok, UC4LIFE, Länsstyrelsen Skåne.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1974. Dispositions- och skötselplan för Benestads backar.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.

- Länsstyrelsen Skåne. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Fyledalen SE0420250.
- Länsstyrelsen Skåne. 2015. Beslut om bildande av naturreservatet Fyledalen.
- Länsstyrelsen Skåne. 2021. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Fyledalen.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Naturvårdsverket. 1994. Myrskyddsplan för Sverige. Objekt del Kristianstads län.
- Olsson, K-A. M fl. (red). 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.
- VISS. 2022. Fyleån. VattenInformationsSystem Sverige hemsida.
- Östrand, F & Nord, A. 2014. Inventering av insekter i Benestads backar och Hagestad naturreservat. Rapport 2014:18, Länsstyrelsen Skåne.

TOM002 Örup (klass 1)

Foto: Alex Regnér / Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Mycket höga biotop- och artvärden som har motiverat Natura2000-område och naturreservat. Särskilt värdefullt är rikkärret med sin speciella flora och fauna. Området hade klass 2 i det regionala naturvårdsprogrammet från 1996 men har uppvärderats sedan dess.

Beskrivning

Dalgången kring Örupsån vid Örups slott består av skog på den nordvästra sluttningen och öppna kulturbetesmarker i den sydöstra delen. Dalen har sannolikt fått sin slutliga utformning i

samband med landisens avsmältning i området. Örups almskog söder om slottet var tidigare en av Sveriges största almskogar men almsjukan slog ut större delen av beståndet och idag sker en mycket rik föryngring av olika lövträd. Området, som på kartor från 1700-talet beskrivs som en hästhage med enstaka träd, hade inte rörts nämnvärt under mycket lång tid och på vissa ytor hade naturskog utvecklats innan almsjukan drabbade området. Närmast slottet finns en beteshage med äldre lövträd. Längst i öster finns en brant, betad sluttning, som vetter mot väst–nordväst ned mot Örupsåns dalgång. Längst upp i sluttningen ligger en liten tall- och björkdunge. Området är helt öppet med undantag för några buskage av hagtorn och lövföryngring. Örups kalkkärr består av betade öppna kalkkärr och kalkfuktängar med en mycket värdefull vegetation. Området, som är ganska stenigt, ligger i Örupsåns dalgång och sluttar svagt mot öster och sydost. Åt norr gränsar kärret till Örups almskog. Söderut finns mark, som i huvudsak består av gamla åkrar, som sambetas med kärret. Kärret hyser en rad utrotningshotade och sällsynta kärlväxter bland annat axag och trubbtåg. Det geologiska underlaget utgörs dels av kalktuff, som delvis kan betraktas som en bergart som fortfarande nybildas, dels av kalkgyttjebemängd torv. Enligt en geometrisk karta från 1727 slogs kärret och ängsmarkerna ”trots att det var mycket besvärligt att hösta och knappt gav 1/8 lass hö”. I västra delen av området finns ett äldre grustag med en riklig förekomst av sandödlor och den sällsynta växten raggärv.

Biotopvärden

Ett av Skånes mest värdefulla extremrikkärr med kringliggande naturbetesmarker med lång kontinuitet. Rester av värdefull ädellövskog där det fortfarande finns rikligt med död almved. Kring godset finns flera gamla lövträd bevarade.

Artvärden

I området finns ett stort antal naturvårdsarter och av dessa är 78 rödlistade arter rapporterade sedan 1990. Bland dessa kan nämnas kärlväxterna plattsäv (VU), kustdagdkåpa (VU), dikesskräppa (EN) och fläcklungört (VU), lavarna rosa lundlav (VU), blek kraterlav (VU) och almlav (VU), svamparna flockig puderskivling (VU), rödskölding (EN), silkeslidskivling (VU) och luddticka (EN), insekterna mulmknäppare (VU), gördelrovflugor (VU), ullhårig pälsblomflugor (VU) och backvisslare (VU). I området är även sandödlor (VU) och kalkkärrgrynsnäcka (NT) noterade.

Ekologiska samband

Området ligger inom spridningsavstånd till andra rikkärr i trakten, till exempel Benestads backar och Ullstorpsdalen. Området ingår i värdetrakt för ädellövskog med spridningssamband till ädellövskogarna längs Fyledalen. Rikkärret och Örupsån ingår i limnisk värdetrakt i GI:s planeringsunderlag och har spridningssamband till Nybroån/Fyleån.

Förutsättningar för bevarande

Genom naturreservatet är förutsättningarna för bevarande goda. Fortsatt beteshävd utan gödselpåverkan och ingen negativ påverkan på hydrologi eller vattenkvalitet. Bevarande av gamla träd och död ved i skogen. Störning av markskiktet i grustaget för att gynna arter som är beroende av blottad mark.

Status

- I söder ingår Natura 2000-område Örupskärret SE0420132 (2004).
- I söder ingår naturreservatet Örups almskog, kärr och ängar (2005).
- Hela området är av riksintresse för naturvården, Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden (2000).
- I söder ingår området i myrskyddsplanen, Örups almskog, kärr och ängar (1994).
- Strandskydd längs Örupsån (upp till 100 meter).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Bager, H & Persson, A. 2009. Skånes rikkärr. Rapport 2009:41, Länsstyrelsen Skåne.
- Eklövs Fiske och Fiskevård. 2015. Fiskevårdsplan för Örupsån 2015. Tomelilla kommun & Ystadortens Fiskevårds- och Sportfiskeförening.
- Hall, J. 2015. Örups almskog - Ett område i förändring. Lunds universitet.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-område Örupskärret SE0420132.
- Länsstyrelsen Skåne. 2005. Bildande av naturreservatet Örups almskog, kärr och ängar.
- Länsstyrelsen Skåne. 2005. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Örups almskog, kärr och ängar.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Naturvårdsverket. 1994. Myrskyddsplan för Sverige. Objekt del Kristianstads län.
- Olsson, K-A. M fl. (red). 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.
- VISS. 2022. Örupsån. VattenInformationsSystem Sverige hemsida.

TOM003 Ullstorpsdalen (klass 1)

Foto: Per Blomberg/Skånska bilder

Motiv till klassning

Höga biotop- och artvärden som har motiverat Natura 2000-område. Beteslandskap med lång kontinuitet i slättbygden och en mycket rik, hävdberoende flora. Hela dalgången bedömdes i ett brett naturvårdsperspektiv ha klass 1 i det regionala naturvårdsprogrammet 1996.

Beskrivning

Dalgången kring Örupsån är en erosionsdal, som sannolikt har fått sin nuvarande utformning i samband med landisens avsmältning i området. Några diabasgångar har gett upphov till korta markerade ryggar i dalgången, Hobjersbackarna. Dessa mer kuperade delar har aldrig odlats upp och består av naturbetesmarker med en rik torrängsflora. Flera ytor har ett väl utvecklat buskskikt av främst hagtorn, slån och hassel. Söder om Örupsån finns ett extremrikkärr och kalkfuktängar med en mycket rik flora. Här finns bland annat flera utrotningshotade kärlväxter. Området har tidigare varit helt öppet förutom hasselbeståndet på norrsidan av ån, som har en mycket lång kontinuitet. Vissa delar är gödselpåverkade med en mer trivial flora. Området utgör ett viktigt inslag i det av åkermark präglade landskapet. Rovfåglar övervintrar ofta i området.

Biotopvärden

Värdefulla rikkärr i den sydöstra delen av området samt artrika hävdade torrängar på kullar och sluttningar i området.

Artvärden

Ett stort antal naturvårdsarter varav 45 rödlistade arter är noterade från området sedan 1990. Bland dessa kan nämnas kärlväxterna backsippa (VU), raggarv (VU), åkermadd (VU), fältmocka

(EN), pipstäckra (EN) och backsilja (VU) och fjärilen backvisslare (VU). Noteringar finns även om lökgroda (VU) och långbensgroda (NT).

Ekologiska samband

Viktigt kärnområde för gräsmarks- och rikkärrsarter med spridningssamband med angränsande områden i Örupsdalen och Fyledalen. Örupsån utgör limnisk spridningslänk till Nybroån/Fyleån.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd utan gödselpåverkan eller negativ påverkan på hydrologin. Røjning av igenväxningsvegetation.

Status

- I söder ingår Natura 2000-området Ullstorpskärr SE0420302 (2004).
- I söder ingår en del i myrskyddsplanen, Ullstorpskärr (2007).
- Hela området är av riksintresse för naturvården, Sjöbo Ora-Fyledalen-Nybroån med biflöden (2000).
- Ett naturvårdsavtal är tecknat i norr, NVA Norra Kvärrestad 1:21 (2015-2065).
- Strandskydd längs ån (upp till 100 meter).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Bager, H & Persson, A. 2009. Skånes rikkärr. Rapport 2009:41, Länsstyrelsen Skåne.
- Eklövs Fiske och Fiskevård. 2015. Fiskevårdsplan för Örupsån 2015. Tomelilla kommun & Ystadortens Fiskevårds- och Sportfiskeförening.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2017. Bevarandeplan för Natura 2000-området Ullstorpskärr SE0420302.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Naturvårdsverket. 2007. Myrskyddsplan för Sverige. Objekt i Skåne län. Rapport 5670.
- Olsson, K-A. M fl. (red). 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.
- VISS. 2022. Örupsån. VattenInformationsSystem Sverige hemsida.

TOM004 Djurrödsbäcken (klass 1)

Foto: Magnus Jönsson / Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Höga biotop- och artvärden som har motiverat både Natura 2000-område och naturreservat. Vällbevarade mader och naturbetesmarker i ett varierat och småskaligt kulturlandskap. Relativt opåverkat vattendrag med hög naturlighet. Området hade klass 2 i det regionala naturvårdsprogrammet från 1996 men har uppvärderats sedan dess.

Beskrivning

Djurrödsbäcken slingrar sig fram genom fuktiga mader (tidvis översvämmad ängsmark) som tidigare slagits och betats, men som delvis har vuxit igen med al och vide. Med skånska mått mätt är Djurrödsbäcken ett relativt opåverkat naturligt vattendrag med nästan obefintlig föroreningspåverkan i jordbrukslandskapet. Den övre delen är dock rätad, men från Nötabjärshusbäckens sammanflöde med Djurrödsbäcken och nedströms är bäcken ringlande med relativt orörda bottnar och naturligt vattenflöde. Vattennivån fluktuerar under året och omgivande marker översvämmas regelbundet. Markerna kring bäckfåran har en lång historia som slåtter- och betesmark. De har aldrig gödslats med annat än kreaturens spillning och har bevarats som delvis träd- och buskbeklädd betesmark. Slåttern har upphört men den knappa näringstillförseln och fortsatt bete gör att många hävdberoende växter lever kvar. Flera rikkärr och kalkfuktängar ger ytterligare tillskott till artrikedomen. Vissa delar av sluttningarna till bäckdalen består fortfarande av enbuskrika betesmarker, trots att stora områden har planterats med gran. Liksom växterna har många djurarter gynnats av den hävdade marken. Med lite tur kan man träffa på allt från små landsnäckor till imponerande kronhjortar. Fågellivet är rikt i de träd- och buskklädda betesmarkerna med arter som törnskata, törnsångare och gulspurv. Stengärdesgårdar, odlingsrösen, en gammal fägata och fritt stående hagmarksekar ger området

en ålderdomlig prägel. I bäcken domineras bottenfaunan av sötvattensmärla och det finns en rik natt- och dagslände fauna. Längre nedströms, nordväst om Heingetorp förekommer tjockskalig målarmussla. Stationär öring och gädda är de fiskarter som noterats i bäcken. Se även i Sjöbo kommun, Djurrödsbäcken och Heinge strövområde.

Biotopvärden

Värdefulla gräsmarker med både fuktiga och torra partier samt rikkärr. Variationsrikt busk- och trädskikt med viktiga strukturer och substrat. Naturligt vattendrag med relativt opåverkad morfologi och hydrologi.

Artvärden

Ett flertal naturvårdsarter varav ett 50-tal rödlistade arter är kända från området sedan 1990. Bland annat ett 20-tal kärlväxter med bland annat backsippa (VU), slåttergubbe (VU), majviva (NT) och småvänderot (VU). Bland de 16 insekterna är 13 fjärilar med bland annat sotnätfjäril (NT) och violettekantad guldvinge (NT). Kalkkärrsgrynsnäcka (NT) och tandsnäcka (NT) är rapporterade från rikkärr i området. Fågellivet har få rapporter arter men bland annat är mindre hackspett (NT), grönfink (EN) och gulspurv (NT) noterade. Hela 6 rödlistade fladdermöss är rapporterade, bland annat större musöra (EN) och nymffladdermus (EN). I bäcken finns nattsländelarverna *Agapetus fuscipes* (VU) och *Odontocerum albicorne* (NT).

Ekologiska samband

Området ingår i värdetrakt för gräsmarker i GI:s planeringsunderlag, med närliggande gräsmarker vid Rölabackarna. Djurrödsbäcken är limnisk värdetrakt och spridningslänk till Kävlingeån. Området ingår i värdetrakt för ädellövskog.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd och röjning av igenväxningsvegetation. Ingen negativ påverkan på vattenkemi, morfologin och hydrologin i vattendraget. Viktigt med naturlig flödesregim.

Status

- Området ingår i natura 2000-område Djurrödsbäcken SE0420249 (2004).
- Området ingår i naturreservat Djurrödsbäckens dalgång (2013).
- Strandskydd längs bäcken (upp till 100 meter).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Bager, H & Persson, A. 2009. Skånes rikkärr. Rapport 2009:41, Länsstyrelsen Skåne.
- Dahl, A. 2020. Några fler "Sedan sist": Djurrödsbäckens dalgång naturreservat 15 augusti 2020. Puggehatten 33 (2-3).
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2013. Bildande av naturreservatet Djurrödsbäckens dalgång.
- Länsstyrelsen Skåne. 2013. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Djurrödsbäckens dalgång.

- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Olsson, K-A. M fl. (red). 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.
- VISS. 2022. Djurrödsbäcken. VattenInformationsSystem Sverige hemsida.

TOM005 Brösarps norra backar (klass 1)

Foto: Per Blomberg/Skånska bilder

Motiv till klassning

Höga biotop- och artvärden som har motiverat Natura 2000-område och naturreservat. Högt klassat i tidigare regionalt (klass 1 år 1996) och kommunalt naturvårdsprogram. Verkeån har i arbetet med miljömålet ”Levande sjöar och vattendrag” pekats ut av Naturvårdsverket som ett nationellt särskilt värdefullt vatten.

Beskrivning

Vid Brösarp omges Verkeån av mäktiga mo- och sanddominerade, kalkhaltiga avlagringar från istiden, som bygger upp det öppna betade backlandskapet. På de norra backarna finns en välutbildad sandstäpps-, gräs- och hedsvegetation med mängder av sandliljor, sandnejlikor och hedblomster. Här finns spår av ett tidigare periodiskt återkommande åkerbruk. Den artrika och speciella floran skapar förutsättningar för bl.a. en rik fjärilsfauna. På de sandiga markerna trivs många sällsynta dyngbaggar, vildbin och andra insekter. Här finner man också en mängd ovanliga svampar som är knutna till sandiga naturbetesmarker.

Biotopvärden

Unika torra naturbetesmarker med inslag av den sällsynta naturtypen sandstäpp.

Artvärden

Ett mycket stort antal naturvårdsarter varav ett 140-tal rödlistade arter är noterade från området sedan 1990, bland annat ett 30-tal kärlväxter, en lav, 11 svampar, 58 insekter, 48 fågelarter och sandödla (VU). Bland de hotade arterna kan nämnas fåglarna fältpiplärka (EN) och sommargylling (EN), insekterna åkerväddsmott (VU), hedparlemorfjäril (VU), töcknig trymal (VU), stäppsmalbi (VU), mörkgökbi (VU), storfibblebi (VU), getingrovfluga (VU), daggborre (EN), månhornsbagge (VU), ribbdyngbagge (EN) och platt frölöpare (EN), svamparna naveljordstjärna (EN), mörk stjälskröksvamp (EN) och stor diskröksvamp (EN), samt laven grå ladlav (CR). Bland de hotade kärlväxterna har noterats backsippa (VU), dvärgjohannesört (EN), tofsäxing (EN), sandnejlika (VU) och stor sandlilja (EN).

Ekologiska samband

Ingår i större värdetrakt för gräsmark och sandmark i GI:s planeringsunderlag, med tydliga spridningssamband längs Verkeån i öst-västlig riktning samt till Drakamöllan i norr, Ravlundafältet i öster och Vitemölla och Havängs strandbackar i sydost. Verkeån är limnisk värdetrakt och spridningslänk i GI:s planeringsunderlag.

Förutsättningar för bevarande

Goda genom naturreservatet. Fortsatt beteshävd utan gödselpåverkan och kontrollerad avmaskning för att inte missgynna den dynglevande faunan. Återkommande röjningar av buskar och sly. Störning av markskiktet för att skapa sandblottor.

Status

- Hela området ingår i Natura 2000-område Verkeåns dalgång SE0420075 (2004).
- Hela området ingår i naturreservatet Verkeån, delområde 1 (1975).
- Hela området är av riksintresse för naturvärden, Verkeån med dalgång (2000).
- Hela området är av riksintresse för friluftslivet, Kuststräckan Åhus-Simrishamn-Vik med Stenshuvud-Verkeån (2016).
- Hela området ingår i riksintressen med geografiska bestämmelser, Kustområdet i Skåne från Örnahusen söder om Skillinge till Åhus (1987).
- Verkeån är utpekad som nationellt värdefullt vatten med avseende på naturvärden inom miljö kvalitetsmålet levande sjöar och vattendrag.
- Strandskydd längs ån (upp till 100 meter).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Eklövs Fiske och Fiskevård. 2006. Fiskar och fiske i nio Österlenår. Österlens vattenvårdsförbund.
- Hansson, S-Å & Jeppson, M. 2005. Gasteromyceter i östra Skånes sandstappsområden - en sammanfattning av elva års inventeringsarbete. Svensk Mykologisk Tidskrift 26 (2): 61–83.

- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1985. Fastställande av skötselplan för Verkeåns naturreservat, delområde 1.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2004. Ändring av skötselplan för naturreservatet Verkeån, delområde 1.
- Länsstyrelsen Skåne. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Verkeåns dalgång SE0420075.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Nationellt värdefulla och särskilt värdefulla vatten. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Molander, M. 2010. Inventering av dyngbaggar som omfattas av åtgärdsprogram i östra Skåne 2009. Länsstyrelsen Skåne.
- Olofsson, P. 2017. Tillståndet för fältpiplärka i Skåne och Halland under 2017. Rapport 2017:32, Länsstyrelsen Skåne.
- Olsson, K-A. M fl. (red). 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund.
- Sjöholm, C. 2011. Backar och Baggar - Skalbaggar på en sandmark vid Brösarps backar.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.
- VISS. 2022. Verkeån. VattenInformationsSystem Sverige hemsida.

TOM006 Drakamöllan (klass 1)

Foto: Maria Sandell/Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Mycket höga biotop- och artvärden som har motiverat Natura 2000-område, naturreservat och riksintresse för naturvärden. Området hade klass 1 även i det förra regionala naturvårdsprogrammet från 1996.

Beskrivning

Området, som ligger i det kuperade backlandskapet på gränsen till Kristianstads kommun, utgörs huvudsakligen av betesmarker med inslag av skogspartier på sandiga marker. Här finns tydliga spår av hur människan och hennes naturmiljö har samspelat under lång tid och därmed skapat en mycket speciell typ av kulturlandskap. Människan har under årtusenden bedrivit extensivt jordbruk och låtit sina djur beta på de sandiga kullarna. Vissa delar var uppodlade under 1800- och 1900-talen, men den magra marken föranledde ett extensivt odlingsystem med långa trädesperioder, ibland på 10 till 20 år. Den återkommande uppodlingen har skapat en unik sandhedsvegetation med inslag av sandstäpp. Området har stora natur- och kulturvärden som är viktiga för förståelsen av det äldre odlingslandskapets framväxt i trakten. Till floran hör bl.a. sandlilja, sandnejlika, sandtimotej, tofsäxing, backtimjan och vittåtel. I området finns en lång rad arter som är knutna till sandiga betesmarker, bl.a. olika dyngbaggar som exempelvis den sällsynta månhornsbaggen. Här finns också en stor sandödlepopulation. I områdets nordöstra del rinner den regionalt särskilt värdefulla Julebodaån.

Biotopvärden

Ett stort område med unik sandmarks-, gräs- och hedvegetation med lång hävdkontinuitet. Här finns även inslag av ädellövskog och gamla bokar med viktiga strukturer och substrat.

Artvärden

Ett stort antal naturvårdsarter och över 160 rödlistade arter är noterade från området sedan 1990 vilket är anmärkningsvärt i förhållande till områdets storlek. Av dessa är 34 kärleväxter, en lav, 11 svampar, 56 insekter, 50 fågelarter, en groda och en ödla samt ett däggdjur. Bland de hotade arterna kan nämnas stor sandlilja (EN), borstsäv (EN), tofsäxing (EN), dvärgjohannesört (EN), naveljordstjärna (EN), fyrfläckig dyngbagge (EN), sandgeting (EN), svartfläckig blåvinge (NT), streckhedspinnare (VU), sommargylling (EN), fältpiplärka (EN) och sandödla (VU).

Ekologiska samband

Området ingår i stora värdetrakter för gräsmark och sandmark som sträcker sig in i Simrishamns och Kristianstads kommuner. Området ingår i värdetrakt för ädellövskog i GI:s planeringsunderlag. Hörrödsån är limnisk värdetrakt och spridningslänk till Julebodaån.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt betesdrift och återkommande störning i form av bränning och omrörning i marken. Kontrollerad avmaskning för att inte missgynna den dynglevande faunan.

Status

- Området ingår i Natura 2000-område Verkeåns dalgång SE0420075 (2004).
- Området ingår i naturreservatet Drakamöllan (2006).
- Hela området är av riksintresse för naturvärden, Verkeån med dalgång (2000).

- Hela området är av riksintresse för friluftslivet, Kuststräckan Åhus-Simrishamn-Vik med Stenshuvud-Verkeån (2016).
- Hela området ingår i riksintressen med geografiska bestämmelser, Kustområdet i Skåne från Örnahusen söder om Skillinge till Åhus (1987).
- Strandskydd längs ån (upp till 100 meter).

Referenser

- Andersson, S. 2020. Diversitet av amfibier och förhållandet mellan gruppens reproduktiva framgång och evertebrater knutna till dammar. Högskolan i Halmstad.
- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Hansson, S-Å & Jeppson, M. 2005. Gasteromyceter i östra Skånes sandstappsområden - en sammanfattning av elva års inventeringsarbete. Svensk Mykologisk Tidskrift 26 (2): 61–83.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Verkeåns dalgång SE0420075.
- Länsstyrelsen Skåne. 2006. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Drakamöllan.
- Länsstyrelsen Skåne. 2016. Beslut om utvidgning av och ändrade föreskrifter för naturreservatet Drakamöllan.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Molander, M. 2010. Inventering av dyngbaggar som omfattas av åtgärdsprogram i östra Skåne 2009. Länsstyrelsen Skåne.
- Olofsson, P. 2017. Tillståndet för fältpiplärka i Skåne och Halland under 2017. Rapport 2017:32, Länsstyrelsen Skåne.
- Olsson, K-A. M fl. (red). 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.
- VISS. 2022. Julebodaån. MS_CD: WA40614521 VISS EU_CD: SE618519-139144. VattenInformationssystem Sverige hemsida.

TOM007 Brösarps södra backar (klass 1)

Foto: Björn Olsson / Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Höga biotop- och artvärden som har motiverat Natura 2000-område, naturreservat och riksintresse för naturvården. Området bedömdes som klass 1 i den bredare värderingen av naturvärden i det regionala naturvårdsprogrammet från 1996.

Beskrivning

Öster om Brösarp består landskapet av mäktiga mo- och sanddominerade, kalkhaltiga avlagringar från istiden, som bygger upp det öppna betade backlandskapet. Området är kuperat och det är i branterna som den mest intressanta floran finns. Gräshed och torräng dominerar med arter som gullviva, backsippa, backlök, backnejlika, bockrot, backtimjan och fältvädd. Mellan backarna och på plåtarna finns insprängda odlingsytor och kulturbetesmarker med en trivialare flora.

Biotopvärden

Kuperade naturbetesmarker med lång hävdkontinuitet och varierade markförhållanden som ger förutsättningar för olika vegetationstyper.

Artvärden

Ett stort antal naturvårdsarter varav ett 50-tal rödlistade arter är påträffade i området sedan 1990. Av dessa är 19 kärlväxter med hotade arter som stor sandlilja (EN), backsippa (VU), kustdaggkåpa (VU), sandnejlika (VU), hedblomster (VU), luktvädd (VU) och backsilja (VU). Den akut hotade laven grå ladlav (CR) har också noterats i området. Nio rödlistade ängssvampar har påträffats bland annat purpurbrun jordtunga (VU). Hela 13 rödlistade fjärilsarter är noterade, bland annat ängsväddantennmal (VU), hedpärlemorfjäril (VU) och sandfältljusmott (VU).

Ekologiska samband

Området ingår i större värdestrakt för gräsmarker och sandmarker i GI:s planeringsunderlag, med tydliga spridningssamband längs Verkeån till bland annat Brösarps norra backar och Ravlundafältet.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd utan gödselpåverkan och markomrörning för att gynna sandlevande organismer.

Status

- Hela området ingår i Natura 2000-område Verkeåns dalgång SE0420075 (2004).
- Hela området ingår i naturreservatet Verkeån, delområde 1 (1975).
- Hela området är av riksintresse för naturvården, Verkeån med dalgång (2000).
- Hela området är av riksintresse för friluftslivet, Kuststräckan Åhus-Simrishamn-Vik med Stenshuvud-Verkeån (2016).
- Hela området ingår i riksintressen med geografiska bestämmelser, Kustområdet i Skåne från Örnahusen söder om Skillinge till Åhus (1987).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Hansson, S-Å & Jeppson, M. 2005. Gasteromyceter i östra Skånes sandstappsområden - en sammanfattning av elva års inventeringsarbete. Svensk Mykologisk Tidskrift 26 (2): 61–83.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1985. Fastställande av skötselplan för Verkeåns naturreservat, delområde 1.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2004. Ändring av skötselplan för naturreservatet Verkeån, delområde 1.
- Länsstyrelsen Skåne. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Verkeåns dalgång SE0420075.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Olsson, K-A. M fl. (red). 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.

TOM008 Kristinehov och Verkeån (klass 1)

Foto: Mona Persson/Länstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Höga biotop- och artvärden som har motiverat Natura 2000-område och naturreservat. Området bedömdes som klass 2 i den bredare naturvärdesbedömningen i det regionala naturvårdsprogrammet 1996. Verkeån har i arbetet med miljömålet ”Levande sjöar och vattendrag” pekats ut av Naturvårdsverket som ett nationellt särskilt värdefullt vatten.

Beskrivning

Kristinehofs slott byggdes under 1700-talet som säte för Andrarums alunbruk och omgivande egendomar. De allékantade tillfartsvägarna, de öppna åkrarna, beteshagarna och ädellövskogarna är framträdande element i odlingslandskapet. Öster om Kristinehofs slott finner man spåren efter Andrarums alunbruk, som grundlades 1637. Bruket uppkom till följd av den rika förekomsten av alunskiffer och gav upphov till en industri av stora mått för denna tid. Verksamheten pågick till 1912. I det ålderdomliga och välbevarade landskapet runt bruket erinrar ruiner och slagghögar om den storindustri som detta en gång var. Alun användes framför allt som garvämne. Vid bruket finns geologiskt mycket värdefulla snitt genom alunskiffern, som också är mycket fossilrik. Landskapet i området är mjukt böljande och präglad av de grusiga-sandiga sediment, som utgör det geologiska underlaget. Verkeån har på flera ställen skurit sig ned i berggrunden och bildat forsar och fall. Det rena och syrerika vattnet har en unik och rik sötvattensfauna med många hotade arter. De mäktiga, sandiga och tillika mycket lätteroderade sedimenten är en viktig förutsättning för den djupa dalgång som Verkeån rinner fram i. Ån tillhör Sydsveriges renaste vattendrag och är en god reproduktionslokal för öring. De sällsynta fiskarna bäcknejonöga och stensimpa förekommer också i vattendraget. Ovanför Hallamölla kvarn finns en lokal öringstam, som har blivit isolerad på grund av vattenfallet. Detta är Skånes

högsta vattenfallssträcka med en sammanlagd fallhöjd på 23 meter. Vid fallet finns djupa skärningar, som även berör den underliggande sandstenen. Här kan man träffa på bl.a. forsärla, strömstare och kungsfiskare.

Biotopvärden

Värdefullt och tämligen opåverkat vattendrag i backlandskap med stora ädellövskogar och naturbetesmarker.

Artvärden

Detta är ett stort område med många naturvårdsarter och mer än 100 rödlistade arter noterade sedan 1990. Bland dessa finns ett 20-tal kärlväxter, nio lavar, ett 10-tal svampar, ett 30-tal insekter, ett 50-tal fågelarter och dessutom sandödlan (VU), långbensgroda (NT), utter (NT) och fladdermusen barbastell (NT).

Ekologiska samband

Ett viktigt ekologiskt stråk i väst-östlig riktning för limniska miljöer, ädellövskogsmiljöer och gräsmarker. Området ingår i värde-trakter för dessa miljöer i GI:s planeringsunderlag.

Förutsättningar för bevarande

Bevara god vattenkvalitet och inga ingrepp i vattenmiljön. Fortsatt beteshävd utan gödselpåverkan, bevara äldre träd och död ved.

Status

- Stora delar av området ingår i Natura 2000-området Verkeåns dalgång SE0420075 (2004).
- Stora delar ingår i naturreservatet Verkeåns naturreservat, Agusa-Hallamölla (2009).
- I öst ingår naturreservatet Verkeån, delområde 1 (1975).
- Naturreservatet Verkeån, del II:2 Blästorps (1989) ingår.
- Stora delar är av riksintresse för naturvärden, Verkeån med dalgång (2000).
- Hela området är av riksintresse för friluftslivet, Kuststräckan Åhus-Simrishamn-Vik med Stenshuvud-Verkeån (2016).
- Hela området ingår i riksintressen med geografiska bestämmelser, Kustområdet i Skåne från Örnahusen söder om Skillinge till Åhus (1987).
- Liten del i öst är vattenskyddsområde, Brösarp 18:3 (1981).
- Verkeån är utpekad som nationellt värdefullt vatten med avseende på naturvärden inom miljökvalitetsmålet levande sjöar och vattendrag.
- Strandskydd längs ån (upp till 100 meter).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Eklövs Fiske och Fiskevård. 2006. Fiskar och fiske i nio Österlenår. Österlens vattenvårdsförbund.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1985. Fastställande av skötselplan för Verkeåns naturreservat, delområde 1.

- Länsstyrelsen i Kristianstads län. 1989. Bildande av naturreservatet Verkeån, delområde II:2 Blåstorp.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2004. Ändring av skötselplan för naturreservatet Verkeån, delområde 1.
- Länsstyrelsen Skåne. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Verkeåns dalgång SE0420075.
- Länsstyrelsen Skåne. 2009. Bildande av Verkeåns naturreservat, Agusa-Hallamölla.
- Länsstyrelsen Skåne. 2009. Fastställelse av skötselplan för Verkeåns naturreservat, Agusa-Hallamölla.
- Länsstyrelsen Skåne. 2011. Inventering av Barbastell i Skåne 2007–2009. Rapport 2011:10.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Nationellt värdefulla och särskilt värdefulla vatten. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Olsson, K-A. M fl. (red). 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.
- VISS. 2022. Verkeån. MS_CD: WA82206081 VISS EU_CD: SE617710-138599. VattenInformationsSystem Sverige hemsida.

TOM009 Onslunda sten (klass 2)

Foto: Magnus Berglund/Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Höga biotopvärden som har motiverat naturreservat. Området består av unik kulturpräglad hedbokskog. Bedömningen i naturvårdsprogrammet 1996 var också klass 2 i en bredare bedömning av naturvärdena.

Beskrivning

Onslunda sten är landets största skogsområde med flerstammig hedlövsskog. Skogen har sannolikt utvecklats genom en ålderdomlig skogskötseltradition med skottskogsbruk, som förekom i Skåne fram till 1800-talets mitt. Skottskogen användes främst för att få klenvirke och den beskars vid basen med jämna mellanrum. Området utgörs av gamla utmarker, vars centrala delar domineras av bok och flerstammiga, mycket krokiga avenbokar. Även andra lövträd förekommer i fuktigare partier. Marken är mycket stenrik. Insprängt i skogen finns fortfarande öppna ljungbevuxna gläntor. Markägostrukturen är splittrad i många små avlånga skiften, vilket har gjort att området i stort sett har bevarats intakt. Ofta finns välbyggda stengärden i gränserna. Några små granplanteringar ligger insprängda i skogen.

Området omges av ett variationsrikt och ålderdomligt odlingslandskap med hagmarker och många värdefulla lövskogsdungar. Söder om Onslunda sten finns ett antal gruvhål, där det under andra världskriget bland annat brutits mineralen flusspat.

Biotopvärden

Biotopvärdena består främst av ålderdomligt hävdad bokskog med viktiga strukturer och substrat för sällsynta arter.

Artvärden

Ett stort antal naturvårdsarter varav 12 rödlistade arter är kända från området sedan 1990, bland annat sprenghjörnbär (NT), bokvårtlav (NT), rosa lundlav (VU) och stare (VU). Två fladdermusarter, barbastell (NT) och nordfladdermus (NT), finns noterade.

Ekologiska samband

Området ligger inom större värdeområde för ädellövskog i GI:s planeringsunderlag, med närliggande ädellövsträdmiljöer i nordväst vid Kronovall. Limniska spridningslänkar till Sillavadsån och vidare till Tommarpaån.

Förutsättningar för bevarande

Hävd av öppna marker och bevarande och nyskapande av död ved i skogsmarken.

Status

- Området ingår i naturreservatet Onslunda sten (2015).
- I söder ingår vattenskyddsområdet Onslunda (1973).
- Nästan hela området är av riksintresse för naturvården, Onslunda sten (2000).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2015. Beslut om bildande och skötselplan för naturreservatet Onslunda sten.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.

TOM010 Kronovall (klass 2)

Foto: Gunilla Davidsson Lundh/Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Höga biotop- och artvärden som har motiverat Natura 2000-område och bildande av naturreservat. Naturbetesmarker med höga biologiska och kulturhistoriska värden. Området bedömdes som klass 1 i den bredare bedömningen av naturvärden i det regionala naturvårdsprogrammet 1996. Områdets biotop- och artvärden samt arealen ger bedömningen klass 2 i revideringen.

Beskrivning

Området, som också kallas Kronovalls Store vång, består av ett betat utmarkslandskap strax sydväst om Kronovalls gods. Området omges av åkermark i norr, väster och söder samt av skogsmark i öster. Jordarten utgörs av lerig och sandig–moig morän. Den norra delen består av öppen mark med solitära träd och grupper av busksnår. Den södra delen är en glest betad ekskog med inslag av bok och avenbok. Enligt källor från 1820 var hela området bevuxet med lövträd. I den glesa ädellövsskogen i området finns ett nästan parkliknande landskap med gläntor och gamla, vidkroniga träd. Speciellt värdefulla är de stora, gamla lindarna. Den långvariga hävden har skapat förutsättningar för en artrik flora med bl.a. arter som kattfot, slättergubbe och jungfrulin. I området finns småvatten med lekande lövgroda och större vattensalamander. Utmed områdets västra kant löper Trydeåns källflöde och ett mindre biflöde rinner i nord-sydlig riktning igenom reservatet.

Biotopvärden

Naturbetesmark med lång hävdkontinuitet, varierade markförhållanden och flera olika vegetationstyper.

Artvärden

Många naturvårdsarter varav 37 rödlistade arter är rapporterade från området sedan 1990. Sex av dessa arter är kärlväxter med bland annat slättergubbe (VU), jordtistel (NT) och småvänderot (VU). En rödlistad lav, orangepudrad klotterlav (NT), har noterats i området. Fem rödlistade svampar, däribland korallticka (NT) och kandelabersvamp (NT), är rapporterade. Tre rödlistade fjärilsarter har noterats: silversmygare (NT), sotnätfjäril (NT) och violettekantad guldvinge (NT). 14 rödlistade fågelarter, bl.a. entita (NT), gulspurv (NT) och mindre hackspett (NT) är noterade liksom sex fladdermusarter, däribland barbastell (NT) och sydpipistrell (VU).

Ekologiska samband

Området ligger inom spridningsavstånd från andra värdefulla gräsmarker. Området ingår i värdestrakt för ädellövskog i GI:s planeringsunderlag, med närliggande ädellövskog i sydost vid Onslunda sten. Limnisk spridningslänk via Trydeån.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd utan gödselpåverkan. Bevarande av gamla träd och död ved.

Status

- Området ingår i Natura 2000-området Kronovall SE0420285 (2004).
- Området ingår i naturreservatet Kronovalls Store vång (2010).
- Nästan hela området är av riksintresse för naturvården, Kronovall (2000).
- Strandskydd längs ån (upp till 100 meter).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Eklövs Fiske och Fiskevård. 2015. Fiskevårdsplan för Trydeån 2015. Tomelilla kommun.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2010. Bildande av naturreservatet Kronovalls Store vång.
- Länsstyrelsen Skåne. 2010. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Kronovalls Store vång.
- Länsstyrelsen Skåne. 2011. Inventering av barbastell i Skåne 2007–2009. Rapportnr: 2011:10. Naturvårdskonsult Gerell.
- Länsstyrelsen Skåne. 2018. Bevarandeplan för Natura 2000-området Kronovall SE0420285.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.

TOM011 Skåne Tranås fälad (klass 2)

Foto: Per Blomberg/Skånska bilder

Motiv till klassning

Höga biotopvärden och troligen höga artvärden har gjort att området har pekats ut som riksintresse för naturvården. Området består av en välbevarad del av Tranås utmark som hade bedömningen klass 2 i det regionala naturvårdsprogrammet 1996.

Beskrivning

Strax nordväst om Tranås by ligger en rest av byns utmark som idag är helt omgiven av åkerlandskap. Markerna är mycket stenbundna och tuviga och har delvis ett väl utvecklat trädskikt. Den nordvästra delen består av en enefälad med inslag av hassel, hagtorn, nypon och slån samt enstaka avenbokar i trädskiktet. Resten av betesmarken är buskrik utmark med hassel, nypon, slån och björnbär i buskskiktet samt dungar med ek, bok, avenbok, ask, björk och al i trädskiktet. Området hyser en stor förekomst av lövgroda.

Biotopvärden

Varierad naturbetesmark med varierade markförhållanden, busk- och trädskikt med värdefulla strukturer och flera olika vegetationstyper.

Artvärden

Ett flertal naturvårdsarter varav 10 rödlistade arter är rapporterade sedan 1990 från området som dock är relativt sparsamt besökt. Sex av de rödlistade arterna utgörs av kärlväxter som bl.a. slättergubbe (VU), ängsskära (NT) och småvänderot (VU). Fyra rödlistade svampar har noterats, bl.a. praktvaxskivling (NT) och musseronvaxskivling (NT).

Ekologiska samband

Spridningssamband finns till värdefulla gräsmarker i GI:s planeringsunderlag.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd utan gödselpåverkan.

Status

- Stora delar är av riksintresse för naturvården, Tranås betesmarker (2000).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.

TOM012 Högaborg (klass 2)

Foto: Christer Persson/Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Höga artvärden gällande groddjur har motiverat bildande av naturreservat. Området ingick inte i det regionala naturvårdsprogrammet från 1996, men har uppmärksammats senare.

Beskrivning

Området har tidigare varit uppodlat och den sandiga marken har nyttjats för sandtäkt under 1900-talet. Detta skapade grunda vattensamlingar som blev mycket attraktiva för flera groddjur. Genom att anlägga fler småvatten har groddjuren gynnats och lokalen är en av de artrikaste för

groddjur i landet. Här finns sällsynta arter som gröNFLäckig padda, strandpadda, lökgroda och långbensgroda samt de vanliga arterna mindre vattensalamander, större vattensalamander, vanlig groda, vanlig padda och lövgroda. Området är skyddat som naturreservat för att bevara förutsättningarna för groddjuren. Utöver groddjur är området av betydelse för bl.a. sandlevande kärleväxter, olika fjärilar och backsvala.

Biotopvärden

Grunda vattensamlingar på sandig mark.

Artvärden

Ett stort antal naturvårdsarter varav elva rödlistade arter är rapporterade sedan 1990, bland annat tre kärleväxter: vittätel (NT), hedblomster (VU) och krusfrö (NT). En rödlistad insekt är rapporterad: skalbaggen *Hydrophilus aterrimus* (NT). Den främsta anledningen till reservatsbildningen var förekomsten av de fyra rödlistade grodorna gröNFLäckig padda (VU), strandpadda (NT), lökgroda (VU) och långbensgroda (NT). GröNFLäckig padda och strandpadda rapporterades senast 2012 respektive 2008 från området.

Ekologiska samband

Ligger inom spridningsavstånd från andra viktiga grodlokaler. Gräsmarkerna har spridningssamband med andra gräsmarker i landskapet i GI:s planeringsunderlag, t.ex. med gräsmarker i söder vid Ullstorpsdalen.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd med borttagande av högre vegetation samt ingen negativ påverkan på vattenkvalitet och hydrologi.

Status

- Området ingår i naturreservatet Högaborg (2001).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Länsstyrelsen Skåne. 2001. Bildande av naturreservatet Högaborg.
- Länsstyrelsen Skåne. 2001. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Högaborg.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Stenberg, M., Nyström, P., Ekdahl, B & Hertonsen, P. 2021. Grodor ur ett skånskt perspektiv. Rapport 2021:27, Länsstyrelsen Skåne.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.

TOM013 Ljungavången (klass 2)

Foto: Christer Persson / Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Områdets artvärden gällande groddjur har motiverat bildande av naturreservat. Ett fåtal prioriterade arter berörs av reservatet och det är på gränsen till klass 3. Området ingick inte i det regionala naturvårdsprogrammet från 1996.

Beskrivning

Området ligger på grusig och sandig mark väster om Smedstorps kyrka där grustäkt har bedrivits under slutet av 1900-talet. I de grunda vattensamlingarna som bildades i täkten etablerades sällsynta groddjur och i samband med att området blev naturreservat grävdes flera nya dammar. Lökgrodan har här en viktig baslokal och här förekommer även större vattensalamander och långbensgroda förutom de vanliga arterna vanlig groda, vanlig padda, åkergroda, lövgroda och mindre vattensalamander.

Biotopvärden

Sandiga marker med olika successionsstadier av igenväxning i betesmarken där det tidigare var grustag. Dammar med värdefulla limniska vegetationstyper.

Artvärden

Endast fyra rödlistade arter är påträffade i området sedan 1990. Här finns kärlväxterna vattenfräne (NT) och hedblomster (VU), men det är främst för att bevara groddjursfaunan som området är skyddat. Här finns baslokaler för både långbensgroda (NT) och lökgroda (VU).

Ekologiska samband

Området finns inom spridningsavstånd från andra viktiga grodlokaler.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd och röjning av högre vegetation samt ingen negativ påverkan på vattenkvalitet och hydrologi.

Status

- Området ingår i naturreservatet Ljungavången (2006).
- Området ingår i vattenskyddsområde Smedstorp (1973).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Länsstyrelsen Skåne. 2006. Bildande av naturreservatet Ljungavången.
- Länsstyrelsen Skåne. 2006. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Ljungavången.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Stenberg, M & Nyström, P. Uppföljning av åtgärder för groddjur i Skåne år 2009. Publikationsnummer: 2010:115, Trafikverket.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.

TOM014 Tryde (klass 2)

Foto: Maria Sandell/Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Områdets artvärden för groddjur har motiverat bildande av naturreservat. Ett fåtal prioriterade arter berörs av reservatet och området är på gränsen till klass 3. Området ingick inte i det förra regionala naturvårdsprogrammet från 1996.

Beskrivning

Området utgörs av en återställd grustäkt där lövgroda och lökgroda har etablerat sig. Flera nya småvatten anlades senare för att gynna groddjuren och området skyddades som naturreservat. Hela området betas idag för att ge goda förutsättningar för groddjuren. Klockgrodan har vandrat in i området och reproducerar sig i en livskraftig population.

Biotopvärden

Sandiga marker med vissa hävdgynnade arter. Värdefulla dammar med limniska vegetationstyper.

Artvärden

Totalt är nio rödlistade arter kända från området sedan 1990. Bland kärlväxterna finns åkerkulla (NT) och sommarfibbla (NT), bland insekterna färgkullaspetsvivel (VU) och bland fåglarna gravand (NT), strandskata (NT), tofsvipa (VU) samt storspov (EN). Om alla dessa häckar är osäkert. Reservatet är främst bildat för att skydda groddjursfaunan med en baslokal för lökgroda (VU).

Ekologiska samband

Ligger inom spridningsavstånd till andra viktiga grodlokaler.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt betesdrift utan negativ påverkan på vattenkvalitet och hydrologi.

Status

- Området ingår i naturreservatet Tryde (2002).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Loman, J. 2006. Utvärdering av grodbarriär mot väg 19 vid Tryde. Skydd för en population av den sällsynta lökgrodan. För Vägverket.
- Länsstyrelsen Skåne. 2002. Bildande av naturreservatet Tryde.
- Länsstyrelsen Skåne. 2002. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Tryde.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.

TOM015 Ludaröds fälad (klass 2)

Foto: Per Blomberg/Skånska bilder

Motiv till klassning

Höga biotopvärden som har motiverat Natura 2000-område. Med stor sannolikhet finns här höga artvärden som ännu inte har dokumenterats. Området var inte uppmärksammat i det regionala naturvårdsprogrammet 1996.

Beskrivning

Ludaröds fälad är ett lövskogsdominerat område med en blandning av fuktigare öppna och skogbevuxna stråk samt tidigare hävdade trädklädda betesmarker. Troligen har karaktären varit liknande sedan mitten av 1800-talet, men området har vuxit igen allt mer de senaste decennierna. Skogen domineras av bok med inslag av ek. Delar av de öppna betesmarkerna har kvar en hävdgynnad flora. Dikningsföretag påverkar områdets hydrologi främst i kulturbetesmarker och sumpskogar. Området är viltrikt och det finns spår av fossil åkermark. Jordmånen består av lerfri morän med små inslag av torv och sandiga marker. Under jordmånen finns kambrisk-ordovicisk lerskiffer.

Biotopvärden

Skogsmarkens högsta värden finns i sumpskog och brynzoner med äldre träd samt i trädbärande betesmarker. Betesmarker och våtmarker har höga bevarandevärden men det finns också igenväxningsmarker. Här finns bland annat näringsrik bokskog, näringsrik ek-avenbokskog, trädklädd betesmark, artrika silikatgräsmarker och svåmlövskog.

Artvärden

10 rödlistade arter har noterats i området sedan 1990. Rödlistade växter i området är vippärt (NT), kustdagdkåpa (VU) och krusfrö (NT). Grynig filtlav (NT) har noterats i området. Sex

rödlistade fladdermusarter har rapporterats i området, däribland barbastell (NT), större musöra (EN) och fransfladdermus (NT).

Ekologiska samband

Området ingår i en större värdetrakt för ädellövsskog i GI:s planeringsunderlag. Gräsmarkerna har spridningssamband med andra gräsmarker i landskapet. Selickebäcken är limnisk spridningslänk till Verkeån.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt hävd av betesmarker utan negativ påverkan på hydrologin. Bevarande av äldre trädmiljöer med förekomst av död ved. Røjning av allt för tät igenväxningsvegetation.

Status

- Området ingår i Natura 2000-område Ludaröds fålad SE0420247 (2004).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Länsstyrelsen Skåne. 2017. Bevarandeplan för Natura 2000-området Ludaröds fålad SE0420247.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.

TOM016 Listarumsåsen (klass 2)

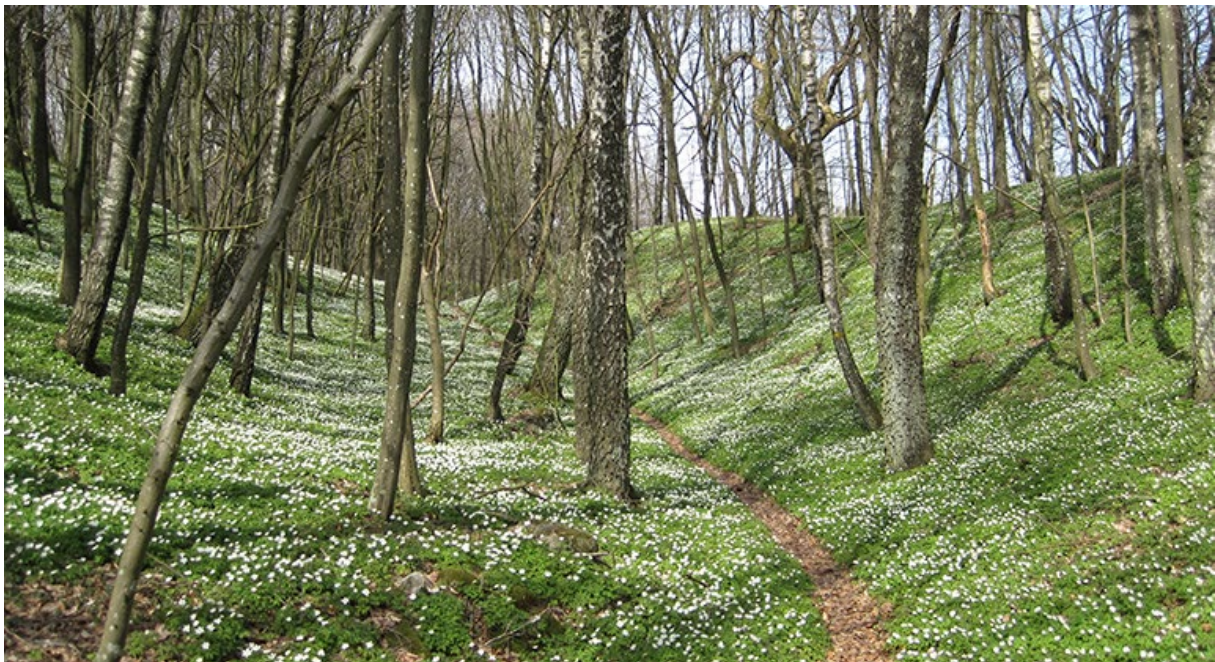

Foto: Magnus Jönsson / Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Höga biotop- och artvärden som har motiverat Natura 2000-område, naturreservat och riksintresse för naturvärden. Bedömningen i det regionala naturvårdsprogrammet från 1996 var också klass 2. Tommarpsån har i arbetet med miljömålet ”Levande sjöar och vattendrag” pekats ut av Naturvårdsverket som ett nationellt särskilt värdefullt vatten.

Beskrivning

Den mycket välutbildade rullstensåsen är enkel i väster, men delar upp sig i flera parallella åsryggar mot Listarum. Hela systemet av grusåsar sträcker sig i öst–västlig riktning norr om Smedstorps by. Åsarna är till större delen täckta av ädellövskog med inslag av betesmarker. Åsarna, som fortsätter ända bort till Gyllebo i Simrishamns kommun, utgör en viktig spridningskorridor för djur och växter i landskapet. Insprängda i ädellövskogen finns flera betesmarker. I den västra delen ligger en öppen, relativt flack betesmark med stora solitärträd. Här finns gräshed och fuktängar med en skyddsvärd flora. Vid Flagabro finns geologiskt sett mycket intressanta skärningar i sidorna på en djupt nedgrävd bäck. Bäckens är en del av Tommarpsån, som i den här delen heter Sillavadsån, och som klassats som ett nationellt särskilt värdefullt vatten. Ån rinner i syd-västlig riktning från Flagabo ner till Smedstorpsdammen. Ån ringlar sig mycket fint igenom de lummiga och trädbevuxna betesmarkerna i sänkan förbi Högalid. Enstaka målarmusslor kan förekomma i den här delen av ån. Bäcknejonöga, stensimpa och öring finns här.

Biotopvärden

Främst består biotopvärdena av äldre ädellövskog med viktiga strukturer och substrat samt betesmarker med lång hävdkontinuitet.

Artvärden

Ett stort antal naturvårdsarter varav ett 30-tal rödlistade arter är noterade sedan 1990. Bland dessa kan nämnas hålnunneört (NT), fläcklungört (VU), backsvala (VU), grönfink (EN), tornuggla (CR), brun glada (EN) och långbensgroda (NT). I ån finns även tjockskalig målarmussla (EN).

Ekologiska samband

Ett viktigt stråk i väst-östlig riktning för gräsmarksmiljöer. Områdets ädellövskogar är relativt isolerade i odlingslandskapet, men spridningsstråk finns i nordöstlig riktning med närliggande ädellövskogar några kilometer bort vid Gyllebo. Sillavadsån är limnisk värdetrakt i GI:s planeringsunderlag och spridningslänk till Smedstorpsdammen och vidare i Tommarpsån. Spridningslänkar finns också till Örupsån och vidare till Nybroån/Fyleån.

Förutsättningar för bevarande

Den skogliga kontinuiteten med gamla träd bör bevaras. Betesmarkerna bör fortsätta att hävdas utan gödsling. Ingen täktverksamhet. Ingen negativ påverkan på vattenkemi, morfologi och hydrologi i vattendraget. Viktigt att bevara nära naturlig flödesregim.

Status

- Delar av området ingår i Natura 2000-område Listarumsåsens naturreservat SE0420087 (2004).

- Delar av området ingår i Listarumsåsens naturreservat (1976).
- Hela området är av riksintresse för naturvården, Kusten Stenshuvud-Vik-Simrishamn (2000).
- I öst ingår ett skogligt biotopskyddsområde, 1997:153.
- Tommarpsån är utpekad som nationellt värdefullt vatten med avseende på naturvården inom miljö kvalitetsmålet levande sjöar och vattendrag.
- Strandskydd längs ån (upp till 100 meter).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Ljungberg, P & Svensson, M. 2010. Musselinventering i några skånska vattendrag 2006 – med särskild fokus på tjockskalig målarmussla (*Unio crassus*). Rapport 2010:8, Länsstyrelsen Skåne.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1993. Fastställande av skötselplan för del av Listarums naturreservat.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2018. Bevarandeplan för Natura 2000-området Listarumsåsens naturreservat SE0420087.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Nationellt värdefulla och särskilt värdefulla vatten. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.
- VISS. 2022. Tommarpsån. MS_CD: WA88611708 VISS EU_CD: SE615816-139496. VattenInformationsSystem Sverige hemsida.

TOM017 Hörrödsåsen (klass 2)

Foto: Johan Johnmark/Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Höga biotopvärden som har motiverat att området ingår i det stora naturreservatet kring Verkeån. Området hade klass 2 även i det förra regionala naturvårdsprogrammet från 1996.

Beskrivning

Den norra delen av Verkeåns naturreservat omfattar Hörrödsåsens södra del som sträcker sig från Tomelilla kommuns norra del in i Kristianstad kommun. Här finns omfattande bokskogar på åsarna omväxlande med granplanteringar och alkärr i svackorna. Ursprungligen var det främst geologiska värden som motiverade skyddet men efter mer än 40 år som naturreservat har området utvecklat strukturer och substrat av värde för den biologiska mångfalden.

Biotopvärden

Äldre bokskog och alkärr i kuperat landskap med isälvsavlagringar.

Artvärden

Ett antal naturvårdsarter varav 31 rödlistade arter är påträffade i området sedan 1990. Bland dessa kan nämnas månviol (NT), skogslysing (NT), backsippa (VU), kustdaggekåpa (VU), fläcklungört (VU), småvänderot (VU), ekbrunbagge (NT), grönfink (EN), långbensgroda (NT) och barbastell (NT).

Ekologiska samband

Området ingår i värdetrakt för ädellövskog i GI:s planeringsunderlag och utgör en viktig spridningskorridor i nord-sydlig riktning. Holmabäcken och Agusabäcken ingår tillsammans med mindre vattendrag i området i en limnisk värdetrakt och utgör spridningslänkar till Verkeån respektive Hörrödsån.

Förutsättningar för bevarande

Goda genom naturreservatet. Bevara gamla träd och död ved.

Status

- Stora delar av området ingår i Natura 2000-området Verkeåns dalgång SE0420075 (2004).
- Stora delar ingår i Verkeåns naturreservat, Agusa-Hallamölla (2009).
- Stora delar är av riksintresse för naturvården, Verkeån med dalgång (2000).
- Hela området är av riksintresse för friluftslivet, Kuststräckan Åhus-Simrishamn-Vik med Stenshuvud-Verkeån (2016).
- Hela området ingår i riksintressen med geografiska bestämmelser, Kustområdet i Skåne från Örnahusen söder om Skillinge till Åhus (1987).
- Strandskydd längs ån (upp till 100 meter).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Länsstyrelsen Skåne. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Verkeåns dalgång SE0420075.
- Länsstyrelsen Skåne. 2009. Bildande av Verkeåns naturreservat, Agusa-Hallamölla.
- Länsstyrelsen Skåne. 2009. Fastställelse av skötselplan för Verkeåns naturreservat, Agusa-Hallamölla.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.

TOM018 Eket (klass 2)

Foto: Per Blomberg/Skånska bilder

Motiv till klassning

Trädrik naturbetesmark med höga biotop- och artvärden som har motiverat biotopskyddsområde. Området var bedömt som klass 3 i det regionala naturvårdsprogrammet från 1996 men de biologiska värdena har uppvärderats sedan dess.

Beskrivning

Området ligger längs vägen mellan Fågeltofta och Månslunda och består av en trädrik betesmark. Här finns stora bokar, ekar och avenbokar samt förekomst av död ved. Träden hyser en intressant lavflora med arter som lönnlav, skriftlav och bokvårtlav. Lövgroda leker i dammarna och stork ses ofta födosöka i området.

Biotopvärden

Äldre ädellövträd i betesmark med lång hävdkontinuitet.

Artvärden

Ett flertal naturvårdsarter är påträffade varav 11 rödlistade arter sedan 1990. Till exempel finns här tre rödlistade fladdermöss: barbastell (NT), nordfladdermus (NT) och brunlångöra (NT). Utöver fladdermössen har bl.a. gulbrämrad flugsvamp (VU) och tofsvipa (VU) noterats i området.

Ekologiska samband

Området ingår i värdestrakt för ek/ädellövträd i öppna landskap och ligger relativt nära andra äldre ädellövskogar. Området ingår i värdestrakt för gräsmarker i GI:s planeringsunderlag med spridningssamband till bland annat Kulladal i söder.

Förutsättningar för bevarande

Goda genom biotopskyddsområde. Bevara gamla träd och död ved. Fortsatt beteshävd och vid behov röjning av igenväxningsvegetation.

Status

- I norra delen ingår ett skogligt biotopskyddsområde, 2006:372.

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.

TOM019 Listarums grushed (klass 2)

Foto: Alex Regnér/Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Höga artvärden som främst är kopplade till öppna gräsmarker i det gamla täktområdet. Listarums grushed ingick som del i ett större område som bedömdes som klass 3 i det regionala naturvårdsprogrammet från 1996. Områdets värden har sedan dess uppvärderats.

Beskrivning

Listarums grushed består av ett till största delen öppet och sluttande hedlandskap med ett par grunda våtmarker som har uppstått till följd av täktverksamhet. Sedan industrin lades ner har en fin flora och en rik insektsfauna etablerat sig i området och i dammarna har bl.a. långbensgroda och större vattensalamander noterats. Till florán på grushedén hör bl.a. hedblomster, jungfrulin, getväppling och ljung. Grushedén saknar hävd idag och växer snabbt igen med olika lövträd och buskar. I södra delen av området, närmst Komstadvägen, finns ett äldre grustag med en brant backe som sluttar mot söder. Denna del hävdas ännu med betesdjur till skillnad från grushedén. Här växer bl.a. vittätel, tjärblomster och mandelblomma och längre ner i slänten finns backsippa. Fältnarv har rapporterats från området men har ej funnits vid senare eftersök. I bägge delarna av området finns backvisslare och sandödlor. Skogsvisslare har en av få kända skånska förekomster i området. I området ingår även lövskog varav en mindre del består av värdefull ädellövskog.

Biotopvärden

Gräsmark och ruderatmark med värdefull torrängsflora.

Artvärden

Ett 20-tal rödlistade arter har noterats i området sedan 1990, men här finns sannolikt fler att upptäcka. Sju rödlistade kärlväxter har rapporterats från området, däribland backsippa (VU), hedblomster (VU) och vittätel (NT). Sex rödlistade insekter har rapporterats, bl.a. backvisslare (VU), ängsnätfjäril (NT) och getingrovflugor (VU). 10 rödlistade fåglar har noterats, däribland gulsparr (NT), svartvit flugsnappare (NT) och spillkråka (NT). Sandödlor (VU) och långbensgroda (NT) förekommer också i området.

Ekologiska samband

Området ingår i värdetrakt för gräsmarker och ädellövskog i GI:s planeringsunderlag, med spridningssamband till bland annat Gyllebo i Simrishamns kommun som gränsar i nordöst. Den närliggande Listarumsåsen i sydväst har också värdefulla gräsmarker och ädellövskogar.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd i södra delen. Stora delar av området är i behov av röjningsåtgärder för att inte växa igen och förlora sina naturvärden. För att förhindra igenväxning på sikt vore det lämpligt med beteshävd på grushedén samt markomrörning för att gynna sandlevande arter.

Status

- Hela området är av riksintresse för naturvården, Kusten Stenshuvud-Vik-Simrishamn (2000).
- Östra delen av området är vattenskyddsområde, Listarums grundvattentäkt (2008).
- En mindre del av området ingår i ett naturvårdsavtal.

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Billqvist, M. Listarums grushed. Naturskyddsföreningen i Skånes hemsida (Hämtad 2022).

- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Tomelilla kommun. 2010. Naturvårdsprogram för Tomelilla kommun.

TOM020 Maglehems Ora (klass 2)

Foto: Johan Johnmark/Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Ädellövskog på sandig mark med förutsättningar för en rik flora och fauna. Bedömningen i det regionala naturvårdsprogrammet 1996 var också klass 2.

Beskrivning

På gränsen till Simrishamns kommun ligger detta område som består av en varierad skog på sandig mark. I området finns både bokskog och barrskog. I området har svampar som boksopp, porslinsskivling, tätskivig svedskivling och platticka noterats. Bland fåglarna förekommer svartmes, tofsmes, kungsfågel, korsnäbbar och taltrast.

Biotopvärden

Äldre bokskog på sandig mark som ingår i större landskap med torra marker.

Artvärden

Områdets artvärden är dåligt kända. Några naturvårdsarter har noterats från området men den enda rödlistade arten som har rapporterats är spillkråka (NT).

Ekologiska samband

Området ingår i värdestrakt för ädellövskog och sandmarker i GI:s planeringsunderlag.

Förutsättningar för bevarande

Bevara äldre bokskog och solexponerade sandmarker.

Status

- Hela området är av riksintresse för naturvården, Verkeån med dalgång (2000).
- Hela området är av riksintresse för friluftslivet, Kuststräckan Åhus-Simrishamn-Vik med Stenshuvud-Verkeån (2016).
- Hela området ingår i riksintressen med geografiska bestämmelser, Kustområdet i Skåne från Örnahusen söder om Skillinge till Åhus (1987).

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Länsstyrelsen Kristianstads län. 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.

TOM021 Kulladal (klass 2)

Sveriges nationalblomma – liten blåklocka. Foto: Josefin Persson / Länsstyrelsen Skåne

Motiv till klassning

Naturbetesmark med höga biotop- och artvärden. Området var inte uppmärksammat i det regionala naturvårdsprogrammet från 1996.

Beskrivning

Direkt intill väg 19 på västra sidan strax söder om Bondrum ligger en naturbetesmark med lång hävdkontinuitet och artrik flora. Här förekommer bland annat backsippa, jordtistel, kattfot och rikligt med slätterfibbla. I området ligger också en mindre damm med en rik förekomst av trollsländor och groddjur som bl.a. lövgroda och större vattensalamander. Smådopping har häckat i området. Bland fjärilarna förekommer bl.a. mindre purpurmätare som är en god indikator för torrängar med lång hävdkontinuitet.

Biotopvärden

Naturbetesmark med olika vegetationstyper från kärr till torräng.

Artvärden

15 rödlistade arter är noterade från området sedan 1990. Bland dessa kan nämnas vårstarr (NT), backsippa (VU), mindre purpurmätare (NT) och smådopping (NT).

Ekologiska samband

Området ingår i värdestrakt för gräsmarker i GI:s planeringsunderlag med spridningssamband till bland annat Eket i norr. Området ingår även i värdestrakt för ek/ädellövträd i öppna landskap, med närliggande ädellövträdmiljöer i norr vid Eket.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd utan gödselpåverkan. Ingen negativ påverkan på vattenkvalitet eller hydrologi.

Status

Ingen.

Referenser

- ArtDatabanken. 2021. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.